

Uralban) és az 1893. (Hadarovszk) különleges kórházi lágerből.

Figyelemre méltó *Leonid Resin* írása a náciak oldalán harcoló kozákok, csecsenek, turkesztániak, kalmükök, oroszok, ukránok kötelékéről, amelyek elsősorban a megszállt területeken folytattak írtóhadjáratokat a védtelen lakossággal szemben: a fasiszta tervek szerint mintegy 50 millió szláv elpusztításával kellett volna német életeret teremteniük. Az úgynevezett „Rona” („Orosz Felszabadítási Hadsereg”) például a magyar büntető különítményekkel együtt gyilkolta az életben maradtakat Brjanszk, Orlov és Kurszk körzetében. Az összefoglaló bemutatja Vlaszov tábornok és hadserege útját is a háború végéig, majd a kötelékéhez csatlakozott katonák és családtagjainak sorsát.

A tragédiák zárófejezetét *Viktor Semskov* moszkvai történész írta meg „A szovjet állampolgárok hazatelepítése és további sorsa (1944–1956)” címmel. A hadifogságból mintegy másfél

millió katona tért először haza, a tisztjeiknek azonban (125 000 fő) hat esztendeig kényszer-munkán kellett becsületüket helyreállítaniuk. A nácihoz csatlakozott ún. „felszabadító” önkéntesek zöme akasztófán, vagy kivégzőosztag előtt bűnhődött. A koncentrációs táborokból szabadultak jelentős része visszatérhetett elpusztított otthonába. 1952-ben még csaknem 500 000 volt szovjet állampolgár tartózkodott a nyugati, megszállt zónában, akik nem akartak visszatérni a Szovjetunióba. Jelentős részük német állampolgár lett, a besszarábiaiak és moldvaiak pedig elfogadták a román letelepedési engedélyt.

A könyvet dokumentumok, fényképek, térképek, rövidítés-magyarázat és bibliográfia egészíti ki. Adatgazdag, gondolatébresztő munkát végzett a két nemzet hűsz szakértője, érdemes megismerkedni a leírásaikkal. Éles hangú felszólítás ez a mű az emberi életék védelmében.

Bencze László

MOLNÁR ANDRÁS (SZERK.)

HADTÖRTÉNELMI TANULMÁNYOK

Zalai Gyűjtemény 36/I.

(Zala Megyei Levéltár, Zalaegerszeg, 1995. 351 o.)

Nem először írom le, hogy a lassacskán elhaló tudományos könyvkiadás utolsó mentsvárai a különböző vidéki műhelyek – levéltárak, múzeumok, könyvtárak – lesznek, ha a gazdasági helyzet nem lehetetleníti el őket (is). Amíg ez – remélhetőleg soha – nem következik be, addig számíthat az Olvasó arra, hogy színvonalas, szakmailag igényes kiadványokat is a kezébe vehet, még akkor is ha esetleg azok a kivitele kevésbé tetszetős, illetve a példányszáma alacsonyabb.

Ilyen kiadvány a Zala Megyei Levéltár kiadásában megjelenő Zalai Gyűjtemény legújabb kötete, amely Zala (vár)megye hadtörténeti eseményeinek, vonatkozásainak egyes részleteit tárja az Olvasó elé. A XVII. századtól a XX. századig felölelő időszakot kilenc történész, hadtörténész tanulmánya, forrásközlése reprezentálja, így gyakorlatilag valamennyi fontos, a (vár)megye életében meghatározó eseményről, történésről képet kapunk.

Kelenik József, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Osztályának a vezetője a XVI–XVII. században rendkívül fontos végvár,

Kanizsa ellen vetett végházak létszámadatait vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a XVII. századra a véghelyek katonái a katonászkodást – gazdasági okok miatt, zsold hiányában – csak mintegy mellékfoglalkozást tudták „űzni” és minden más munkából biztosították megélhetésüket, nem egy esetben nem is az „erősségben” éltek, hanem a környező falvakban, mintegy „bejáróként”, amolyan milicista-ként látva el feladatukat. Nem kell tehát meglepődnünk azon, hogy az ezen véghelyeken szolgálók létszáma és „minősége” igencsak elűtött a XVI. századi katonákétól.

Szita László, a Baranya Megyei Levéltár nyugalmazott igazgatója tanulmányában a Kelenik József által vizsgált időszak után öt évtizeddel megindult törökellenes felszabadító háború egyik fontos eseményéről, Kanizsa felszabadításáról írt. A szerző jól hasznosította a bécsi és a karlsruhei levéltárakban általa feltárt iratanyagot, így mutatva be az 1688 és 1690 közötti Kanizsa elleni „blokádharcot”, a harcokban részt vett magyar csapatokat, illetve a magyar katonák tevékenységét, a vár elfoglalását. Érdekes az erősség átadásáról készült kapitulációs

okmány minősítése is, amely a szerző szerint a Magyarországon feladott török végvárak okmányaival összehasonlítva a legkidolgozottabbnak tűnik.

Bariska István, a kőszegi Városi Levéltár igazgatója – a kötet legterjedelmesebb tanulmányában – Bezerédy Imre kuruc brigadéros „árulásának” történetét dolgozta fel. Írása végkövetkeztetése: Bezerédy ugyan nem lett árulóvá, de áldozattá igen, aki a szabadságharc hanyatlását látva maga is ingadozóvá vált és mint ilyen került „törvény elé”. Elítélése és kivégzése példa statuálásának (is) felfogható „...sokakért és e sokak miatt is meg kellett hozni a pataki ítéletet... »másokat is ösztönöz halál által”.

A kötet következő része 1848–1849-es „blokkot” foglal magában. *Molnár András*, a Zala Megyei Levéltár levéltárosa, a kötet szerkesztője Zalaegerszeg nemzetőreiről készítette el írását, melyben a zalaegerszegi nemzetőrség megszervezéséről, személyi összetételéről ad áttekintést és tizenegy dokumentumot is közöl, amelyek az egerszegi járási nemzetőrzászlóalj életébe engednek betekintést. Írásából megtudhatjuk, hogy a nemzetőrség tagjai döntő többségükben céhekbe tömörült kézművesek voltak, de tíz százalék feletti volt az értelmiségiek aránya is és a legtöbben 31 és 40 év közöttiek voltak.

Hermann Róbert a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Osztályának alosztályvezetője fontos forrást közölt a kötetben. Az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc magyar honvédsége drámai hadtestének (VII. hadtest) hadinaplóját adta közre, bevezetővel és a tőle megszokott alapos jegyzetekkel. Amint írta, a napló inkább visszaemlékezés, mint napló, hiszen Bayer József ezredes, az összeállító, emlékezetből, okmányok nélkül készítette el az anyagot aradi fogságában. Munkája azonban így is fontos forrása lehet az 1848-as esztendő nyári történéseinek, a horvát betörésnek.

A kötet szintén 1848–49-es témájú forrásközlése *Pordán Illdikó* középiskolai tanár nevéhez fűződik. Ő László Károlynak, a haláláig Kossuthért rajongó egykori tüzértisztnek a naplójából adta közre az 1848. szeptember 25-e és 1849. április 24-e közötti időszakban íródottak részleteit.

László személye azért is fontos, mert az emigráció időszakában Kossuth titkára volt, az Egyesült Államokban pedig iratainak kezelője. László Károly regényes életútjának minden eseményét bemutatni szinte lehetetlen, de mint a Hunyadi-szabadcsapat tagja, majd tüzértiszt, számos fontos és érdekes eseménynek volt a szemtanúja, résztvevője. Kár, hogy a közlés címében jel-

zett 1849. április 24-e helyett a közreadott részletek 1848. december 31-ével lezárultak!

A leverett szabadságharc után a magyar városok nem lelkesedtek a hozzájuk beszállásolt császári és királyi csapatokért. A helyzet a kiegyezést követően sem változott azonnal, de mivel 1868. december 5-én megszületett a magyar királyi honvédség felállítását elrendelő törvénycikk, némileg módosult a települések hozzáállása a katonaság elhelyezéséhez. Ez történt Nagykanizsa esetében is, amelynek vezetése a kezdeti elutasítás után, polgári véleményével megismerkedve úgy döntött, hogy a város számára „honvéd zászlóalj” kér. Ennek a folyamatnak a bemutatását végezte el írásában *Foki Ibofya*, aki munkájához a korabeli iratok közül az ügyvel kapcsolatban keletkezett négyet közre is adott. Ezek közül a kanizsai polgárok kérvénye rendkívül érdekes, hiszen a polgárok külön terheket is hajlandóak voltak vállalni a honvéd zászlóalj érdekében, igaz nem feledve azt, hogy a városban állomásozó katonaság a bevonultatott ifjak számára megfelelőbb, mint a távoli vidékekre történő utazás és az ottani katonáskodás és a katonaság jelenléte gazdasági előrelépést is eredményezhet.

Az I. világháború időszakába kalauzol el bennünket már *Káli Csaba* forráspublikációja. A szerző Teleki Béla gróf I. világháborús naplóját tette közzé, természetesen nem teljes terjedelemben. A rendkívül érdekes, eredeti napló a frontok mindennapjaiba enged bepillantást és jelzi azt a hangulatot és viszonyt, amely az I. világháború frontjait még jellemezte, ám ami a II. világháború frontjain már szinte elképzelhetetlen volt. Ez a hangulat-megjelenítés adódhat természetesen a naplót vezető személyiségéből is, de valószínűbben a háború jellegéből.

A jegyzetekkel ellátott anyagban feltűnik néhány fiatal tiszt neve, akik az ún. Horthy-korszakban a magyar király honvédség magas rendfokozatú és beosztású tábormozái lettek. Jó lett volna ha Káli Csaba ezen esetekben erre utalást tett volna, így pl. Heyszl József főhadnagy – 1944-ben Heszlnyi József vezérezredes, a 3. hadsereg parancsnoka – vagy Krantz Vilmos főhadnagy – 1944-ben mint Hellebront Vilmos szolgálaton kívüli vezérőrnagy a Szálasi kormány tárca nélküli minisztere – esetében.

Ahogy az I. világháború logikus folytatása volt a II. világháború, úgy annak tűnik a kötet befejező tanulmánya, *Szabó Péter*, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Osztálya alosztályvezetőjének írása is. A szerző a tőle már megszokott alaposággal mutatja be a zalai alakulatok történetét 1938 és 1945 között, ami a hiányos forrásanyagot tekintve nem volt túl

egyszerű feladat. Érthető, hogy a szerző a magyar 2. hadsereg kötelékében a keleti hadszíntéren eltöltött időszakról írt a legtöbbet, de végigkísérte a zalai alakulatok harcainak utolsó szakaszát is. Tanulmánya függelékeként közreadta a zalai alakulatok parancsnokainak, illetve egyes esetekben tisztjeinek névsorát is. Itt néhány apró hiba is becsúszott. Magasabb parancsnokoknak csak a dandárnál magasabb seregtestek parancsnokait és a dandárok parancsnokait nevezték az adott időszakban. A 9. gyalogdandár parancsnoka Székely János tábornok és nem gyalogsági tábornok volt, akit az egyébként néha egymásnak is ellentmondó korabeli iratok tanúsága szerint 1940. július 8-án váltott

fel beosztásában Szécsy (és nem Széchy) Imre ezredes, aki csak 1941. május 1-jével lett tábornok és kezdetben csak megbízott, nem kinevezett parancsnok volt. Egyébként a 17. honvéd gyalogezred „elődjének”, a 3. határőrezrednek 1938. május 1-jétől volt a parancsnoka. Oszlányi Kornélt a 9. könnyű hadosztály parancsnoki posztján Német Béla ezredes – 1944. január 1-jétől vezérőrnagy – váltotta 1943. augusztus 10-én, de addig is ő volt már – mint megbízott könnyűhadosztály-parancsnok – a seregtest élén 1943. június 26-ától, másutt július 14-étől. E beosztásában 1944. április 14-éig – másutt április 19-éig – szolgált.

Szakály Sándor

TARTALOM

TANULMÁNYOK

LADÁNYI ERZSÉBET	Sopron és a normandiai kommunák - - - - -	3
BOROSY ANDRÁS	A keresztes háborúk és Magyarország. II. rész - - - - -	11
FODOR PÁL	Önkéntesek a XVI. századi oszmán hadseregben. Az 1575. évi erdélyi hadjárat tanulságai - - - - -	55

KÖZLEMÉNYEK

HORVÁTH CSABA	A M. Kir. Honvédség felderítő rendszerének alakulása az elmélet és gyakorlat tükrében, 1924–1937 - - - - -	82
---------------	--	----

MŰHELY

HERMANN RÓBERT	Hogyan került Mészáros Lázár a Batthyány-kormányba? - - -	114
HAUSNER GÁBOR- VESZPRÉMY LÁSZLÓ	Magyarországi hadtudományi kéziratok és nyomtatványok katalógusa a kezdetektől a XVIII. század közepéig - - - - -	118

VITA

BOROSY ANDRÁS	Milyen harcosok voltak Gosztonyi Miklós fiai? - - - - -	127
UNGVÁRY KRISZTIÁN	Sztálin és a háború - - - - -	128

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK

HUSZÁR JÁNOS	Egy pápai tüzér naplójából - - - - -	133
--------------	--------------------------------------	-----

SZEMLE

GERICS JÓZSEF	Egyház, állam és gondolkodás Magyarországon a középkorban (<i>Veszprémy László</i>) - - - - -	154
NICOLAS VATIN	L'Ordre de Saint Jean-de-Jérusalem, l'Empire ottoman et la Méditerranée orientale entre des les deux sièges de Rhodes, 1480–1522 (<i>Szegzárdy-Csengery Klára</i>) - - - - -	155
HERMANN RÓBERT	Perczel Mór első honmentő hadjárata (<i>Csikány Tamás</i>) - - -	156
W. J. MOMMSEN- E. MÜLLER-LUCKNER	Kultur und Krieg: Die Rolle der Intellektuellen, Künstler und Schriftsteller im Ersten Weltkrieg (<i>Balla Tibor</i>) - - - - -	158
V. ALEXANDRESCU- D. PREDA-C. PRODAN	La Roumanie et sa Guerre pour l'Unité nationale. Campagne der 1918–1919 (<i>Zachar József</i>) - - - - -	159
VALDIS O. LUMANS	Himmler's Auxiliaries. The Volksdeutsche Mittelstelle and the German National Minorities of Europe, 1933–1945 (<i>Szegzárdy-Csengery Klára</i>) - - - - -	161
ZSIGMONDY LÁSZLÓ	A 2. magyar hadsereg a Szovjetunió elleni háborúban, 1942–1943 (<i>Szakály Sándor</i>) - - - - -	162
• • •	Mindig kevesebben leszünk ... Szabadhegy István alvezredes naplója, 1944 (<i>Szakály Sándor</i>) - - - - -	164
• • •	Kriegsgefangene. Sowjetische Kriegsgefangene in Deutschland, deutsche Kriegsgefangene in der Sowjetunion (<i>Bence László</i>) - - - - -	165
MOLNÁR ANDRÁS (SZERK.)	Hadtörténelmi tanulmányok. Zalai Gyűjtemény 36/1. (<i>Szakály Sándor</i>) - - - - -	167

CONTENTS

STUDIES	
ERZSÉBET LADÁNYI	Sopron and the Military Communes in Normandy - - - - - 3
ANDRÁS BOROSY	The Crusades and the Hungarian Kingdom, Part II - - - - - 11
PÁL FODOR	Volunteers in the 16th Century Ottoman Army - - - - - 55
PUBLICATIONS	
CSABA HORVÁTH	The Formation of the System of Reconnaissance of the Royal Hungarian Honvéd Army in the Mirror of Theory and Practice, 1924-1937 - - - - - 82
WORKSHOP	
RÓBERT HERMANN	How Did Lázár Mészáros Become Member of the Batthyány-Government? - - - - - 114
GÁBOR HAUSNER- LÁSZLÓ VESZPRÉMY	A Catalogue of Hungarian Manuscripts and Prints on Military Sciences from the Beginning to the 18th Century - - - - - 118
DISPUTE	
ANDRÁS BOROSY	What Types of Armed Men were the Sons of Miklós Gosztonyi? - - - - - 127
KRISZTIÁN UNGVÁRY	Stalin and the War - - - - - 128
HISTORICAL SOURCES	
JÁNOS HUSZÁR	From the Diary of a Gunner from Pápa - - - - - 133
REVIEW	
JÓZSEF GERICS	Church, State and Mind in Hungary in the Middle Ages (<i>László Veszprémy</i>) - - - - - 154
NICOLAS VATIN	L' Ordre de Saint Jean-de-Jérusalem, l' Empire Ottoman et la Méditerranée orientale entre les deux sièges de Rhodes, 1480-1522 (<i>Klára Szegzárdy Csengery</i>) - - - - - 155
RÓBERT HERMANN	Mór Perczel's First Country-Saving Campaign (<i>Tamás Csikány</i>) - - - - - 156
W. J. MOMMSEN- E. MÜLLER-LUCKNER	Kultur und Krieg: Die Rolle der Intellektuellen, Künstler und Schriftsteller im Ersten Weltkrieg (<i>Tibor Balla</i>) - - - - - 158
V. ALEXANDRESCU- D. PREDA-C. PRODAN	La Roumanie et sa Guerre pour l'Unité nationale. Campagne der 1918-1919 (<i>József Zachar</i>) - - - - - 159
VALDIS O. LUMANS	Himmler's Auxiliaries. The Volksdeutsche Mittelstelle and the German National Minorities of Europe, 1933-1945 (<i>Klára Szegzárdy-Csengery</i>) - - - - - 161
LÁSZLÓ ZSIGMONDY	The Hungarian 2nd Army in the War Against the Soviet Union, 1942-1943 (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 162
* * *	We Are Ever Shrinking ... The Diary of István Szabadhegy, Lt. Col. of the Hussars, 1944 (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 164
* * *	Kriegsgefangene. Sowjetische Kriegsgefangene in Deutschland, deutsche Kriegsgefangene in der Sowjetunion (<i>László Bence</i>) - - - - - 165
ANDRÁS MOLNÁR (Ed.)	Studies on War History (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 167

TABLE DES MATIÈRES

ÉTUDES	
ERZSÉBET LADÁNYI	Sopron et les communes militaires de Normandie - - - - - 3
ANDRÁS BOROSY	Les croisades et la Hongrie. II ^{ème} partie - - - - - 11
PÁL FODOR	Volontaires dans l'armée ottomane du XVI ^e siècle. Les leçons de la campagne de Transylvanie de 1575 - - - - - 55
PUBLICATIONS	
CSABA HORVÁTH	La formation du système de reconnaissance du Honved Royal Hongrois, dans le miroir de la théorie et la pratique, 1924-1937 - - - - - 82
ATELIER	
RÓBERT HERMANN	Comment Lázár Mészáros est-il entré dans le gouvernement de Batthyány? - - - - - 114
GÁBOR HAUSNER- LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Le catalogue des manuscrits et des imprimés de science militaire de Hongrie, des origines jusqu'au XVIII ^e siècle - - - 118
DISPUTE	
ANDRÁS BOROSY	Quelle sorte de guerriers étaient les fils de Miklós Gosztony? - 127
KRISZTIÁN UNGVÁRY	Staline et la guerre - - - - - 128
PUBLICATIONS DE SOURCES	
JÁNOS HUSZÁR	Du journal d'un artilleur de Pápa - - - - - 133
REVUE	
JÓZSEF GERICS	Église, État et Pensée en Hongrie au Moyen Age (<i>László Veszprémy</i>) - - - - - 154
NICOLAS VATIN	L'Ordre de Saint Jean-de-Jérusalem, l'Empire ottoman et la Méditerranée orientale entre les deux sièges de Rhodes, 1480-1522 (<i>Klára Szegzárdy-Csengery</i>) - - - - - 155
RÓBERT HERMANN	La première campagne sauvant la patrie de Mór Perczel (<i>Tamás Csikány</i>) - - - - - 156
W. J. MOMMSEN- E. MÜLLER-LUCKNER	Kultur und Krieg: Die Rolle der Intellektuellen, Künstler und Schriftsteller im Ersten Weltkrieg (<i>Tibor Balla</i>) - - - - - 158
V. ALEXANDRESCU- D. PREDA-C. PRODAN	La Roumanie et sa Guerre pour l'Unité nationale. Campagne der 1918-1919 (<i>József Zachar</i>) - - - - - 159
VALDIS O. LUMANS	Himmler's Auxiliaries. The Volksdeutsche Mittelstelle and the German National Minorities of Europe, 1933-1945 (<i>Klára Szegzárdy-Csengery</i>) - - - - - 161
LÁSZLÓ ZSIGMONDY	La 2 ^{ème} armée hongroise dans la guerre menée contre l'Union Soviétique, 1942-1943 (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 162
* * *	Nouse serons toujours moins ... Le journal d'István Szabadhegy, lieutenant-colonel hussard, 1944 (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 164
* * *	Kriegsgefangene. Sowjetische Kriegsgefangene in Deutschland, deutsche Kriegsgefangene in der Sowjetunion (<i>László Benke</i>) - - - - - 165
ANDRÁS MOLNÁR (réd.)	Études d'histoire militaire (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - - 167

INHALT

AUFSÄTZE

ERZSÉBET LADÁNYI	Ödenburg (Sopron) und die Militärkommunen in der Normandie - - - - -	3
ANDRÁS BOROSY	Die Kreuzzüge und Ungarn. Teil II. - - - - -	11
PÁL FODOR	Freiwillige in der osmanischen Armee des 16. Jh. Die Lehren des siebenbürgischen Feldzugs von 1575 - - - - -	55

MITTEILUNGEN

CSABA HORVÁTH	Die Gestaltung des Aufklärungssystems der Königlich-Ungarischen Honvéddarmee, 1924–1937. Theorie und Praxis -	82
---------------	---	----

WERKSTATT

RÓBERT HERMANN	Wie Lázár Mészáros zum Mitglied der Batthyány-Regierung ernannt wurde? - - - - -	114
GÁBOR HAUSNER- LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Der Katalog der kriegswissenschaftlichen Handschriften und Bücher von den Anfängen bis ins 18. Jh. in Ungarn - - - - -	118

DISKUSSION

ANDRÁS BOROSY	Was für Krieger waren die Söhne von Miklós Gosztonyi? - - -	127
KRISZTIÁN UNGVÁRY	Stalin und der Krieg - - - - -	128

QUELLENPUBLIKATIONEN

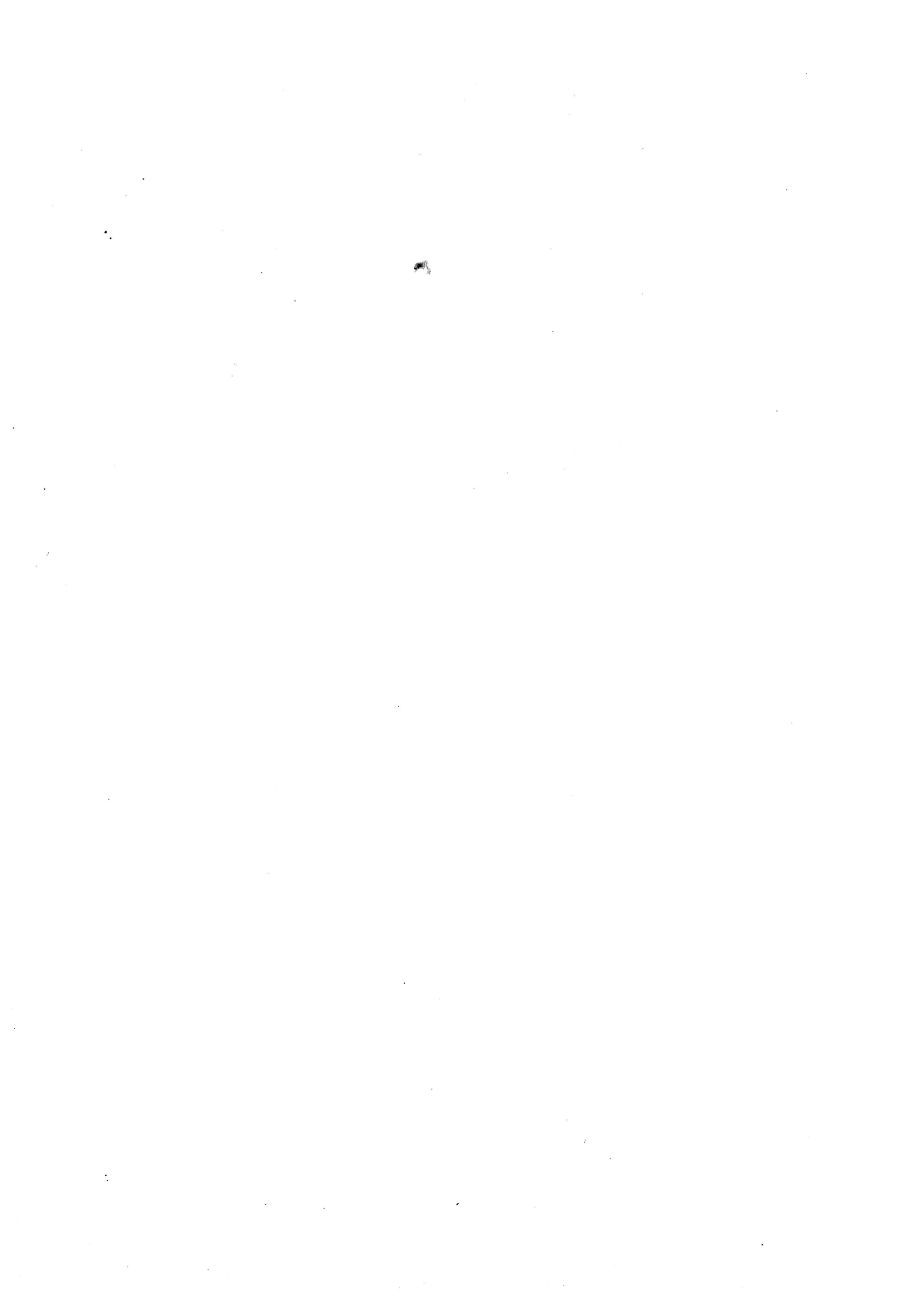
JÁNOS HUSZÁR	Aus dem Tagebuch eines Papaer Artilleristen - - - - -	133
--------------	---	-----

RUNDSCHAU

JÓZSEF GERICS	Kirche, Staat und Mentalität im mittelalterlichen Ungarn (<i>László Veszprémy</i>) - - - - -	154
NICOLAS VATIN	L' Ordre de Saint Jean-de-Jérusalem, l' Empire Ottoman et la Méditerranée orientale entre les deux sièges de Rhodes, 1480–1522 (<i>Klára Szegzárdy Csengery</i>) - - - - -	155
RÓBERT HERMANN	Der erste Feldzug zur Rettung des Vaterlandes von Mór Perczel (<i>Tamás Csikány</i>) - - - - -	156
W. J. MOMMSEN- E. MÜLLER-LUCKNER	Kultur und Krieg: Die Rolle der Intellektuellen, Künstler und Schriftsteller im Ersten Weltkrieg (<i>Tibor Balla</i>) - - - - -	158
V. ALEXANDRESCU- D. PREDA-C. PRODAN	La Roumanie et sa Guerre pour l'Unité nationale. Campagne de 1918–1919 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	159
VALDIS O. LUMANS	Himmler's Auxiliaries. The Volksdeutsche Mittelstelle and the German National Minorities of Europe, 1933–1945 (<i>Klára Szegzárdy-Csengery</i>) - - - - -	161
LÁSZLÓ ZSIGMONDY	Die 2. Ungarische Armee im Krieg gegen die Sowjetunion (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - -	162
* * *	Wir werden immer weniger... Das Tagebuch von Hussaren-Oberleutnants István Szabadhegy, 1944 (<i>Sándor Szakály</i>) - -	164
* * *	Kriegsgefangene. Sowjetische Kriegsgefangene in Deutschland, deutsche Kriegsgefangene in der Sowjetunion (<i>László Bencke</i>) - - - - -	165
ANDRÁS MOLNÁR (Hrsg.)	Militärgeschichtliche Aufsätze (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - -	167

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ	
ЭРЖЕБЕТ ЛАДАНЫ	Город Шопрон и нормандские военные коммуны - - - - - 3
АНДРАШ БОРОШИ	Крестовые войны и Венгрия. часть II. - - - - - 11
ПАЛ ФОДОР	Добровольцы в османской армии XVI века. Уроки Трансильванской кампании 1575 года - - - - - 55
ПУБЛИКАЦИИ	
ЧАБА ХОРВАТ	Формирование системы разведки Венгерской Королевской армии хонведов в свете теории и практики. 1924–1937 - - - 82
МАСТЕРСКАЯ	
РОБЕРТ ХЕРМАНН	Как попал Лазарь Месарош в правительство Баттьани? - - 114
ГАБОР ХАУСНЕР	Каталог венгерских военно-научных рукописей и бланков с самых первоначальных времен до XVII века - - - - - 118
ЛАСЛО ВЕСПРЕМИ	
ДИСКУССИЯ	
АНДРАШ БОРОШИ	Какими воинами были сыновья Миклоша Гостоньи? - - - - 127
КРИСТИАН УНГВАРИ	Сталин и война - - - - - 128
ИСТОЧНИКИ	
ЯНОШ ХУСАР	Из дневника одного артиллериста из города Тата - - - - - 133
ОБЗОР	
ЙОЖЕФ ГЕРИЧ	Церковь, государство и мышление в Венгрии в средневековье (<i>Ласло Веспреми</i>) - - - - - 154
НИКОЛАС ВАТИН	L'Empire ottoman et la Méditerranée orientale entre les deux sièges de Rhodes, 1480–1522 (<i>Клара-Сегсарги Ченгери</i>) - - - - - 155
РОБЕРТ ХЕРМАНН	Первый поход Мора Перцеля в защиту отечества (<i>Тамаш Чикань</i>) - - - - - 156
В. Й. МОММЗЕН–	Kultur und Krieg. Die Rolle der Intellektuellen, Künstler und Schriftsteller im Ersten Weltkrieg (<i>Тибор Балла</i>) - - - - - 158
Е. МЮЛЛЕР-ЛУКНЕР	
В. АЛЕКСАНДРЕСКУ–	La Roumanie et sa Guerre pour l'Unité national. Campagne de 1918–1919 (<i>Йожеф Захар</i>) - - - - - 159
Д. ПРЕДА–Ц. ПРОДАН	
ВАЛДИС О. ЛУМАНС	Himmler's Auxiliaries. The Volksdeutsche Mittelstelle and the German National Minorities of Europe, 1933–1945 (<i>Клара-Сегсарги Ченгери</i>) - - - - - 161
ЛАСЛО ЖИГМОНДИ	2-я венгерская армия в войне против Советского Союза, 1942–1943 (<i>Шангор Сакай</i>) - - - - - 162
• • •	Нас становится всё меньше... Дневник гусарского подполковника Иштвана Сабадхедьи, 1944. (<i>Шангор Сакай</i>) - - - - - 164
• • •	Kriegsgefangene. Sowjetische Kriegsgefangene in Deutschland, deutsche Kriegsgefangene in der Sowjetunion (<i>Ласло Бенце</i>) - - - - - 165
АНДРАШ МОЛЬНАР (ред.)	Военно-исторические труды (<i>Шангор Сакай</i>) - - - - - 167

ALAPÍTVÁNY A MAGYAR HADI TÖRTÉNETÍRÁS TÁMOGATÁSÁRA

Osztovcics Levente műfordító, irodalomtörténész, az Európa Könyvkiadó igazgatója, dr. Rázsó Gyula hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum nyugalmazott főigazgatója és dr. Szakály Sándor hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa alapítványt hoztak létre a magyar hadi történetírás támogatására.

Az alapítvány elsődleges célja, hogy támogassa a magyar hadtörténeti, politika- és társadalomtörténeti kutatásokat, a kutatások eredményeinek közzétételét, különös tekintettel az 1867-től napjainkig tartó történeti korszak eseményeinek feltárására. Segíteni kívánja a magyar hadtörténészek bekapcsolódását a nemzetközi kutatómunkába, a nemzetközi tudományos életbe, elősegítve a fiatalabb hadtörténész nemzedék külföldi kutatási és publikációs gondjainak megoldását. Ennek érdekében támogatást kíván nyújtani

1. tudományos eredményeket közreadó kiadványok belföldi megjelenítéséhez,
2. belföldi konferenciákon való részvételhez,
3. magyarországi kutatómunkához,
4. külföldi kutatómunkához,
5. nemzetközi konferenciákon való részvételhez,
6. külföldi publikációs lehetőségek feltételeinek megteremtéséhez.

A fentiekén kívül az alapítvány évente egy-egy arra érdemes hadtörténészt munkásságáért jutalomban részesít.

Az alapítvány kezelője, döntéseinek meghozója az elnökből, a titkárból és tizenegy tagból álló kuratórium. A kuratórium elnöke Perjés Géza hadtörténész, titkára dr. Veszprémy László, a Hadtudományi Könyvtár igazgatója. A kuratórium tagjai: Antal László műfordító, az Európa Könyvkiadó nyugalmazott irodalmi vezetője, dr. Dombrády Lóránd hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet nyugalmazott igazgatója, Fodor Lajos vezérőrnagy, dr. Hermann Róbert hadtörténész, a Hadtörténeti Intézet tudományos főmunkatársa, dr. Kószó Péter orvos, Méhes Gábor banktisztviselő, Perjés Gábor, dr. Romsics Ignác történész, egyetemi docens, dr. Sáringer László főkonzul, dr. Szakály Ferenc történész, az MTA Történettudományi Intézet osztályvezetője, dr. Vargyai Gyula történész, egyetemi tanár, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főtanácsadója.

Az alapítvány javára a következő bankszámlára juttathatók adományok: OTP Bank, I. ker., Alagút u. 3. Forint csekkszámla: 11701004–20171993, devizaszámla: B–82191. Támogatások az adományozók által meghatározott célra is adhatók.

Az alapítványról részletes felvilágosítással szolgál: dr. Veszprémy László, az alapítvány titkára. Címe: Hadtörténeti Intézet és Múzeum, H–1250 Budapest, Pf. 7. Telefon: (00-36-1) 15-69-522, (00-36-1) 15-69-970.

Ára: 100,- Ft

Szerzőink figyelmét felhívjuk az alábbiakra:

1. A szerkesztőség csak olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek az „első közlés” kívánalmainak.
2. A kéziratot három példányban kérjük a szerkesztőséghez eljuttatni, mellékelve – új szerző esetében – külön lapon a szerző nevét, lakcímét, esetleg telefonszámát, munkahelyét, beosztását és tudományos fokozatát.
3. Végleges szövegű kéziratokat kérünk, mert a korrektúrában változtatásokra (kiegészítésekre) már nincsen lehetőség.
4. A szerkesztőség optimális terjedelműnek az 1,5–2,5 íves kéziratot tekinti – a jegyzetapparátussal együtt. 3 ívet meghaladó tanulmányt technikai okok miatt nehezen tudunk közölni. (Egy ív: 32 géppel írt oldal, oldalanként 25 sorral, soronként 50 leütéssel.)
5. A kéziratok jobb kezelhetősége érdekében kérjük, hogy a másolatokat is az első példánnyal azonos – nem másoló – papírra gépeljék, normál, nem gyöngybetűs írógéppel. Az esetleges javításokat a második és harmadik példányra is kérjük rávezetni.
6. A kiemeléseket a szerző egyszer húzza alá, a kézirat lapjait folyamatosan és arab számokkal számozza, a jegyzeteket a kézirat végére helyezze, külön lapszámozással.
7. Az idegen nyelvű forrásokból az idézeteket általában magyarra fordítva kérjük, s csak olyan kivételes esetekben az eredeti nyelven is, amikor értelmezésük problematikus lehet.
8. A jegyzetapparátusban a jegyzetszámozás folyamatosan és arab számokkal történjék. A hivatkozott mű szerzőjének nevét egyszerű aláhúzással emelje ki a kézirat szerzője és pontosan tüntesse fel a levéltári, kéziratári és bibliográfiai adatokat.
9. Folyóiratunk az évszázadokat római számokkal jelöli. (Az idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével.)
10. Recenziók esetében a cím mellett szükségesek a pontos bibliográfiai adatok és idegen nyelvű kiadványok esetén a cím magyar fordítása is. A recenziók terjedelme az öt kéziratoldalt lehetőleg ne haladja meg.
11. Nyomdatechnikai és terjedelmi okokból csak minimális illusztrációs anyagot fogadunk el. A szerző a számozott és címmel ellátott ábrákat, táblázatokat csatolja a kézirathoz, feltüntetve minden ábra és táblázat hátlapján a nevét és a kézirat címét, a kéziratban pedig a táblázatok és az ábrák helyét.